

A szavak szépsége és becsülete

Orosz István: A szent Rinocérosz gyermekei

SINKÓ ISTVÁN

Typotex Kiadó, 2017, 281 oldal, 3900 Ft

Borges *Homokkönyvének* főhőse minél tovább lapozza, olvassa, birtokolja mágiikusan végtelen könyvét, annál több barátot veszít, annál magányosabb és embergyűlölőbb lesz. A novella végén kétségbeesetten rejti el a Nemzeti Könyvtár könyvei közt az átkozott kötetet. Orosz István új könyve épp ennek az ellentettje: olvasása során egyre több barátot, felfedezhető szépséget találunk. Olyan írások gyűjteménye a kötet, amely kapcsolatokról mesél és kapcsolatokat teremt.

Elsősorban régebbi és új barátai régebbi és új kiállításainak megnyitószövegeit adja közre. A megnyitók, mint a homok szemek, eltűnnek az időben. Kevesen őrzik meg, mit mondtak, és mit mondtak róluk egy-egy vernisszázson. Orosz nem ilyen. Gondosan dokumentálja minden szövegét, így fennmaradhattak beszédei a 80-as évektől napjainkig. És sok kollégát, barátot, pályatársat „nyitott meg”, nem is akárhogyan. Gyakran rímekben, versekben szólt az egybegyűltekhez, néha mesét mondott. Művelt, képekben gondolkodó textusai így húsz-harminc év távlatából is eleven erővel idéznek fel egykorvolt kiállításokat, azok hangulatát s az azóta már eltávozottak emlékezetét.

De ez a gyűjteményes kötet nem csupán illékony beszédek magvas tára. Számos elemző írás, blogbejegyzés, reflexió is olvasható benne. Természetesen „szűkebb pátriája”, a magyar rajzfilmgyártás jeles alakjait idézi fel legtöbbször Gyulai Líviusztól Vajda Bélán át Reisenbüchler Sándorig. De megjelennek grafikustársak, plakátművészek, fotósok is, sőt maga a plakát mint műfaj. Néha kikacsintva, egy-egy történetet, kalandot is elbeszél, mint például saját híres-hírhedt „Tovariscsi konyec”-plakátjának hazai és külhoni eseménytörténetét.

Megismerjük a könyvművészeket, Haimant és Szántó Tibort, amolyan „oroszos” – azaz szeretet- és tiszteletteljes – derűvel szólva róluk. Kortörténeti dokumentumkötetnek sem akármilyen a *Szent Rinocérosz gyermekei*, hiszen mára eltűnt kiállítóhelyek, a bennük felbukkanó, azóta elfeledett művészek kerülnek újra reflektorfénybe, „aha”-élményt okozva az olvasónak – annak, aki ezeket a kis írásokat víg kedéllyel tanulmányozza, élvezve Orosz humorát, játékoságát. Anagrammák és egyéb szójátékok színesítik a mondandót, széppé nemesítve a szavakat. Minden egyes megnyitóhoz, íráshoz, előszóhoz és jegyzethez az adott alkotó, esemény egy-egy illusztrációja

is odafér, így a szavak története a képek történetével és mágiájával gazdagítja a kötetet.

Orosz István művész, grafikus, rajzfilmtervező, s egy ideje már tudjuk, hogy a szavaknak is művésze. *A követ és a fáraó*, illetve a *Válogatott sejtések* olyan oldaláról mutatták be, melyre grafikái és filmjei már utaltak korábban. Nagy műveltségű, elmélyülten, minden egyes vonalat, (szót) alaposan megfontolva alkotó ember. Ember, tele emberséggel, derűvel, baráti gesztusokkal és figyelemmel. Ritka, mint az egykor Európába utaztatott Rinocérosz.